

Helsetilsynet
Deres ref: 2019/90 5 AVE

12.06.19

Innspill til temaer for landsomfattende tilsyn 2021

1. Tilsyn på oppfølgingen av selvmordsforsøk i barnevernsinstitusjoner

I tilsynsrapporten fra 2018 er det ført tilsyn på forsvarlig omsorg og behandling i barnevernsinstitusjoner i 2018. I tilsynsrapporten fremgår det at det brukes for mye tvang i norsk barnevern i dag, og at det er lovbrudd på dette området. Tvang er tillatt i de tilfeller hvor det er nødvendig for å for eksempel stoppe alvorlig selvskading eller at barn utøver vold mot andre. Selvmordsforsøk kan inngå som grunn til tvangsbruk, og er en viktig dimensjon i tvangsbruk på barnevernsinstitusjoner. Det er tilsynelatende ingen systematisk oversikt over oppfølgingen av selvmordsforsøk i norske barnevernsinstitusjoner, noe vi mener det er viktig å avdekke og lage en oversikt over. Vi etterspør derfor mer konkret tilsyn på selvmordsforsøk og selvskading, og hvordan barnevernet følger opp og tilrettelegger i etterkant av episoden. Blir barnet isolert etter en slik episode, og hvordan tilrettelegger barnevernstjenesten for å unngå de helseskadelige konsekvensene isolasjon har, spesielt på en så sårbar gruppe? Hva slags hjelp tilbys og tiltak iverksettes på kort og lang sikt i slike saker og hvordan følges hjelpen opp etter fylte 18 år med forebygging og ettervern? Når tilbys psykisk helsehjelp, og hva består den i? Hadde de som begikk selvmordsforsøk noe i sin kartlegging som indikerte risiko for selvmord eller eksisterende tiltak på plass som adresserte psykisk helsetilstand? Dette er viktige spørsmål å avdekke for å forebygge selvmordsforsøk i norske barnevernsinstitusjoner. I et slikt tilsyn vil det også være viktig å avdekke hvordan selvmordsforsøk faktisk rapporteres.

2. Psykisk helsehjelp i norske fengsler og ulovlig bruk av tvang

Psykisk helsehjelp i fengsler er et neglisjert område. Mange får ikke den rettmessige helsehjelpen de har krav på, og sitter isolert når de har psykiske lidelser. Spesialisthelsetjenesten må i større grad bidra til å styrke helsehjelpen og omsorgen for denne gruppen. Sivilombudsmannen har flere ganger uttrykt sterk bekymring på dette området om [Arendal fengsel](#) og [Bergen fengsel](#). Europarådets torturforebyggingskomité (CPT) lanserte i 2019 en [rapport](#) som også påpeker problematiske forhold i norske fengsler, spesielt med tanke på bruk av isolasjon grunnet lav bemanning. Vi etterspør derfor et landsomfattende tilsyn på oppfølgingen av innsatte med psykisk helseproblematikk for å avdekke landsdekkende mangler.

3. Rutiner og kompetanse knyttet til psykisk helsehjelp som tilbys barn og unge ved asylmottak og omsorgssenter

Vi etterspør tilsyn på rutiner for den psykiske helsehjelpen som tilbys barn på asylmottak og omsorgssenter, i tillegg til tilsyn på hva helsehjelpen faktisk omfatter. Omfatter den nære relasjoner, for eksempel søsken og foreldre?

[Rapporten](#) «Levekår for barn i asylsøkerfasen» sier at «Asylsøkende barn og unge under 18 år har rett til helsehjelp, men kan oppleve problemer fordi deres foreldre ikke har den samme retten. Barneombudet (2013) har argumentert for at foreldre også bør ha rett til helsehjelp siden foreldrenes og barnas hjelpebehov henger nøye sammen. Tidligere forskning indikerer at de fleste asylsøkende barn i mottak får helsetilbud fra de ordinære helsetjenestene, og at flertallet av mottakene mener at asylsøkende barn og unge får et godt tilbud (Lidén mfl. 2013). Flere forskere deler bekymring for foreldrenes og barnas psykiske helse (Lauritsen 2007; Nielsen 2008; Vitus 2010, 2011). Videre viser forskningen at mer enn halvparten av asylmottak har barn som får behandling ved barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (Lidén mfl. 2013).»

Dette er en veldig sårbar gruppe, som trenger tett oppfølging. For å ha en helhetlig tilnærming til denne gruppen er foreldrenes helse også essensiell. Vi etterspør dermed tilsyn på hva slags helsehjelp som tilbys ved mottakssentre, for å sikre at sårbare barn og unges behov ivaretas. Det vil i den sammenheng være sentralt å føre tilsyn på tiltakene som iverksettes, hva rutinene på dette området innebærer, og om rutinene omfatter foreldrene også.

4. Implementering av pakkeforløp

Med utrulling av pakkeforløpene i psykisk helsevern, er det viktig å sikre at pakkeforløpene er godt forankret i tjenestene og reelt implementert. Da de fleste pakkeforløpene ble innført i 2019 er 2021 et godt tidspunkt å føre tilsyn på implementeringen av pakkeforløpene. Ved å føre tilsyn på dette området vil man potensielt avdekke mangler og forskjeller på området, noe som er et viktig element for å sikre likeverdige tjenester uavhengig av geografisk plassering.

Med vennlig hilsen

Rådet for psykisk helse

Tove Gundersen
Generalsekretær